EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2021/1654,

annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0068/2021),

A. toteaa, että Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston tulo- ja menotaulukon ([1]) mukaan sen lopullinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2019 oli 102 936 916,68 euroa, mikä merkitsee 5,40 prosentin lisäystä vuoteen 2018 verrattuna; toteaa, että viraston talousarvio rahoitetaan pääasiassa unionin talousarviosta;

B. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on todennut kertomuksessaan viraston tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2019 saaneensa kohtuullisen varmuuden siitä, että viraston tilit olivat luotettavat, ja saaneensa tarpeellisen määrän tarkastusevidenssiä siitä, että tilien perustana olevat tulot olivat lailliset ja sääntöjenmukaiset; panee kuitenkin merkille, että tilintarkastustuomioistuin antoi varauman sisältävän lausunnon varainhoitovuosien 2016, 2017 ja 2018 maksujen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen liittyvien havaintojensa perusteella; toteaa, että vuonna 2019 tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa havaittiin toinen virhe ja siihen liittyviä maksuja; toteaa että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut olivat tilintarkastustuomioistuimen mukaan kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset lukuun ottamatta varainhoitovuosien 2016, 2017 ja 2018 vaikutuksia ja vuoden 2019 havaintoon liittyviä maksuja;

Vuotta 2018 koskevan vastuuvapausmietinnön seuranta

1. suhtautuu myönteisesti uuden pääjohtajan nimittämiseen 16. kesäkuuta 2019; panee tyytyväisenä merkille viraston yksityiskohtaisen seurantakertomuksen varainhoitovuotta 2019 koskevista parlamentin huomautuksista ja erityisesti hankintojen alalla toteutetut toimet sekä sen, että vuokratyöntekijöitä Italiassa koskeva puitesopimus saatiin onnistuneesti tehtyä vuonna 2019 ja että se on täysin unionin hankintasääntöjen mukainen; panee merkille käyttöön otetut korjaavat toimenpiteet hallintorakenteen parantamiseksi sekä viraston avoimuuden ja maineen palauttamiseksi;

2. panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2019 virasto jatkoi toimia täysin vaikuttavan ja tehokkaan sisäisen valvontajärjestelmän parantamiseksi puuttumalla valvontaympäristöihin, riskinhallintaan, valvontatoimiin, tiedotukseen ja viestintään sekä seurantatoimiin; pitää myönteisenä tehtyä sisäisen valvonnan itsearviointia, jonka mukaan vuoteen 2018 verrattuna sisäisten valvontajärjestelmien yleinen tilanne oli parantunut huomattavasti vuonna 2019;

Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksen tulos

3. toteaa, että saatuaan vuoden 2018 lopussa Euroopan petostentorjuntaviraston kertomuksen, jota käsiteltiin laajasti vuoden 2018 vastuuvapausmietinnössä, virasto on käynnistänyt kolme kurinpitomenettelyä, jotka ovat meneillään; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle näiden kurinpitomenettelyjen tuloksista, kun menettelyt on saatu päätökseen;

Talousarvio- ja varainhallinto

4. panee merkille, että varainhoitovuonna 2019 toteutetun talousarvion seurannan tuloksena talousarvion toteutusaste oli 95,22 prosenttia eli suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 2018 (95,02 prosenttia); panee merkille, että maksumäärärahojen käyttöaste oli 89,86 prosenttia, mikä merkitsee 1,78 prosentin lisäystä edellisvuoteen verrattuna (88,08 prosenttia);

([1]) EUVL C 391, 18.11.2019, s. 41.

5. palauttaa mieliin, että varainhoitovuosia 2016 ja 2017 koskevien tilintarkastustuomioistuimen kertomusten mukaan viraston hankintamenettelyt, jotka koskivat tilapäistyöntekijöitä Kreikassa sekä viraston vuokrattuja toimitiloja Lesboksella, olivat sääntöjenvastaisia; palauttaa mieliin, että varainhoitovuotta 2018 koskevan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen mukaan viraston hankintamenettelyt, jotka koskivat tilapäistyöntekijöitä Italiassa, olivat sääntöjenvastaisia, vaikka näistä sopimuksista ei ollut vielä suoritettu maksuja; panee huolestuneena merkille, että varainhoitovuotta 2019 koskevan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen mukaan viraston ulkoisten asiantuntijoiden valinta- ja sopimuksentekomenettelyistä puuttui järjestelmällisesti asianmukainen kirjausketju, mikä puolestaan johti siihen, ettei ollut näyttöä siitä, että virasto olisi kohdellut asiantuntijoita yhdenvertaisesti valintamenettelyissään; toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset lukuun ottamatta varainhoitovuosien 2016, 2017 ja 2018 vaikutuksia (13 868 576 euroa) ja vuonna 2019 havaittua 111 304 euron virhettä, joiden osalta tilintarkastustuomioistuin antoi varauman sisältävän lausunnon; pitää valitettavana, että viraston maksut tilapäistyöntekijöille Italiassa ja Kreikassa olivat sääntöjenvastaisia, kuten tilintarkastustuomioistuin totesi; pitää myönteisenä, että virasto toteutti vuonna 2019 korjaavia toimia näiden sääntöjenvastaisuuksien korjaamiseksi;

6. muistuttaa viraston merkityksestä Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisessä ja painottaa, että virasto vahvistaa myönteisellä tavalla turvapaikkahakemusten käsittelyn yhtenäisyyttä, lujittaa jäsenvaltioiden käytännön yhteistyötä turvapaikka-asioissa Euroopassa ja avustaa jäsenvaltioita täyttämään velvoitteensa, jotka koskevat avun tarpeessa olevien ihmisten suojelua, sekä toimii turvapaikka-asioiden asiantuntijakeskuksena; muistuttaa, että vuonna 2019 ilman huoltajaa olevat alaikäiset jättivät noin 17 700 kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta EU +-maissa; korostaa, että on tärkeää tarjota alaikäisille erityinen vastaanottojärjestelmä, jolla varmistetaan heidän suojelunsa;

7. pitää myönteisenä sitä, että vuoden 2018 jälkeen virasto on toteuttanut jatkotoimia kaikkien tilintarkastustuomioistuimen huomautusten suhteen ja että tilintarkastustuomioistuimen mukaan toimintasuunnitelman 61 toimenpiteestä 30 oli suoritettu ja 31:tä toimenpidettä toteutettiin parhaillaan; korostaa, että turvapaikanhakijoiden hakemusten oikeudenmukainen ja inhimillinen käsittely on unionin ensisijaisia tavoitteita; panee merkille tilintarkastustuomioistuimen vuonna 2019 tekemän havainnon, jonka mukaan viraston talousarviossa ei ollut vararahastoja odottamattomia ja kiireellisiä operatiivisia tarpeita varten; pitää tässä yhteydessä myönteisenä, että äskettäin luotiin budjettikohta tarvittaville vararahastoille, joista katetaan odottamattomista ja kiireellisistä operatiivisista toimista aiheutuvia menoja jäsenvaltioiden tukemiseksi;

Toiminnan tuloksellisuus

8. panee pahoitellen merkille, että virasto suoritti vuonna 2019 yhteensä 9 871 maksua, joista 1 312 oli myöhässä (13,29 prosenttia); panee merkille, että 46 laskusta maksettiin korkoa 25 652,34 euroa; panee merkille parannukset laskujen oikea-aikaisessa maksamisessa marras- ja joulukuussa 2019; kannustaa virastoa pitämään yllä ja parantamaan toimintansa tuloksellisuutta tältä osin ja jatkamaan tästä raportoimista vuotuisessa toimintakertomuksessaan;

9. panee tyytyväisenä merkille viraston vuonna 2019 saavuttaman edistyksen vuotuisen työohjelman täytäntöönpanossa; panee merkille, että 347:stä ennalta vahvistetusta vuotuisesta tavoitteesta virasto saavutti menestyksekkäästi 82 prosenttia ja keskeisten tulosindikaattoreiden osalta odotukset ylittyivät 43 prosentissa, 31 prosenttia saavutettiin, 8 prosenttia saavutettiin melkein ja 8 prosenttia jäi saavuttamatta;

10. panee merkille, että hallintoneuvosto hyväksyi 7. kesäkuuta 2019 täydentäviä indikaattoreita ja muutti niitä myöhemmin 18. helmikuuta 2020 ja että ne edellyttävät neljännesvuosittaista raportointia hallintoneuvostolle seuraavilla aloilla: viraston työohjelman täytäntöönpano, talousarvio ja varainhoito, henkilöresurssit, henkilöstön sitoutuneisuus, sisäiset kontrollit ja hankinnat;

Henkilöstöpolitiikka

11. panee merkille, että 31. joulukuuta 2019 henkilöstötaulukosta oli täytettynä 75,35 prosenttia ja että unionin talousarviossa hyväksytyistä 284 väliaikaisesta toimesta 214 oli täytettynä (verrattuna 214 hyväksyttyyn toimeen vuonna 2018); panee merkille, että vuonna 2019 virastossa työskenteli lisäksi 72 sopimussuhteista toimihenkilöä ja yhdeksän kansallista asiantuntijaa; panee tyytyväisenä merkille, että viraston palvelukseenottosuunnitelman mukaan sillä on 500 henkilöstön jäsentä vuoteen 2020 mennessä; huomauttaa, että ilman väliaikaisia toimihenkilöitä ja jäsenvaltioiden lähettämiä kansallisia asiantuntijoita virasto ei pystyisi tarjoamaan ratkaisevan tärkeää tukea jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmiä varten; panee merkille viraston ehdotuksen turvapaikkavalmiushenkilöiden luettelosta, jossa olisi 500 jäsenvaltioiden asiantuntijaa; kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota arviomaan ja käsittelemään tätä kysymystä kiireellisesti, jotta virasto voi hoitaa tehtäväänsä täysimääräisesti; pitää myönteisenä, että palvelukseenottotilanne on parantunut merkittävästi; korostaa, että viraston on edelleen edistyttävä palvelukseenotossa; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle täytäntöönpanotilanteesta;

12. pitää valitettavana, että virasto on edelleen riippuvainen väliaikaisista työntekijöistä kompensoidakseen kansallisten asiantuntijoiden puutetta; kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan kansallisia asiantuntijoita koskevia velvollisuuksiaan, koska asian laiminlyönti pakottaa viraston turvautumaan ulkoisiin toimeksisaajiin;

13. kannustaa virastoa kehittämään edelleen pitkän aikavälin henkilöstöhallinnon kehystä, jossa käsitellään työ- ja yksityiselämän tasapainoa, elinikäistä ohjausta ja urakehitystä, sukupuolten tasapuolista edustusta, etätyötä, maantieteellistä tasapainoa sekä vammaisten henkilöiden palvelukseenottoa ja integrointia;

14. panee huolestuneena merkille, että vuonna 2019 ylemmässä johdossa oli kahdeksan miestä ja kolme naista; panee tyytyväisenä merkille, että hallintoneuvostossa on saavutettu sukupuolten tasapuolinen edustus (16 miestä ja 16 naista); pyytää virastoa varmistamaan tulevaisuudessa sukupuolten tasapuolisen edustuksen ylemmässä johdossa ja henkilöstössä;

15. panee merkille, että virasto hyväksyi vuonna 2019 toimintaperiaatteet, joilla suojellaan henkilöiden ihmisarvoa ja ehkäistään häirintää;

16. panee merkille, että viraston vastauksen mukaan vuonna 2019 täytettiin 81 prosenttia toimista (7 prosentin lisäys vuoteen 2018 verrattuna) ja että vaihtuvuus pienentyi 10 prosentista 7 prosenttiin vuosina 2018–2019;

17. panee merkille tilapäistyöntekijöiden käyttöä koskevan Euroopan unionin tuomioistuimessa vireillä olevan asian (C-948/19, Manpower Lit.), jossa käsitellään useita kysymyksiä, jotka liittyvät direktiivin 2008/104/EY ([2]) soveltamiseen unionin virastoissa;

Hankinnat

18. suhtautuu myönteisesti viraston hankintasääntöjä ja sopimusten hallinnointia koskevien menettelytapaohjeiden hyväksymiseen 15. helmikuuta 2019 ja toteutettuihin toimiin, jotka koskevat koulutusta ja viestintää paikallistoimistojen kanssa hankintaan liittyvissä asioissa;

Eturistiriitojen ennaltaehkäisy ja hallinta, etiikka sekä avoimuus

19. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen havainnon, jonka mukaan se, että virasto on noudattanut viiden prosentin henkilöstövähennystavoitetta, on johtanut sekä Kreikassa että Italiassa siihen, että tarjolla ei ole riittävästi tietoteknisiä palveluja, jotta voitaisiin ennustaa asiaankuuluvien sopimusten ajoitus ja kesto, ja pitää myönteisenä, että virasto on muotoillut uusiksi sopimuspohjia, jotka nyt sisältävät luettelon sopimuksen edellyttämistä tuotoksista; kehottaa virastoa varmistamaan huolellisesti, että viraston ja tieto- ja viestintätekniikan konsulttien välillä ei ole epäselvyyksiä tai väärinkäsityksiä tilapäistyöntekijöiden suhteesta tai työsuhteesta;

20. panee merkille viraston vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle sidonnaisuuksia koskevista ilmoituksista antaman vastauksen, jossa todetaan, että kaikki henkilöstön jäsenet allekirjoittavat ilmoituksen sidonnaisuuksista palvelussuhteen alkaessa; panee merkille, että kaikkien hallintoneuvoston jäsenten ja pääjohtajan sidonnaisuuksia koskevat ilmoitukset ja ansioluettelot on julkistettu viraston verkkosivuilla; kehottaa virastoa julkistamaan pikaisesti muiden ylemmän johdon jäsenten sidonnaisuuksia koskevat ilmoitukset ja ansioluettelot verkkosivustollaan ja raportoimaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tältä osin toteutetuista toimenpiteistä; korostaa, että tällaiset ilmoitukset olisi laadittava riippumattomasti eikä niiden pitäisi perustua ainoastaan omiin ilmoituksiin;

21. suhtautuu myönteisesti eturistiriitojen ehkäisemistä ja hallintaa koskevien viraston toimintaperiaatteiden tarkistamiseen komission viimeisimpien suuntaviivojen pohjalta; suosittelee näiden toimintaperiaatteiden sisällyttämistä kaikkiin viraston toimiin, kuten koulutukseen, hankintoihin ja henkilöstön palvelukseenottoon;

22. korostaa, että unionin toimielimiin ja virastoihin sovellettavaa nykyistä eettistä kehystä haittaavat merkittävästi sen hajanaisuus ja olemassa olevien säännösten koordinoinnin puute; korostaa, että näitä kysymyksiä olisi käsiteltävä vahvistamalla yhteinen eettinen kehys, jolla varmistetaan tiukkojen eettisten normien soveltaminen kaikkiin unionin toimielimiin ja virastoihin;

23. korostaa, että tietyt virkamiehet täyttävät eturistiriitojen puuttumista koskevat ilmoitukset ja arvioivat eettisten normien noudattamisen itse; painottaa kuitenkin, että tällaiset omat ilmoitukset ja itse tehdyt arviot eivät riitä ja siksi tarvitaan täydentävää valvontaa;

24. panee tyytyväisenä merkille, että etiikkaan ja lahjomattomuuteen liittyviä prosesseja vahvistettiin, valistustoimenpiteet mukaan lukien; pitää myönteisenä, että hallintoneuvosto hyväksyi henkilön ihmisarvon suojelua sekä työpaikkakiusaamisen ja seksuaalisen häirinnän ehkäisemistä koskevat toimintaperiaatteet ja toteutti häirintäyhdyshenkilöiden nimittämistä koskevan menettelyn sekä nimitti eettisten asioiden vastuuhenkilön osaksi henkilöresursseista vastaavaa ryhmää; kehottaa virastoa raportoimaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle näiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja vaikuttavuudesta;

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY, annettu 19. marraskuuta 2008, vuokratyöstä, (EUVL L 327, 5.12.2008, s. 9).

25. suhtautuu myönteisesti siihen, että väärinkäytösten paljastamista koskevat suuntaviivat hyväksyttiin hallintoneuvoston päätöksellä 20. syyskuuta 2019, ja toteaa, että viraston henkilöresursseista vastaava ryhmä ilmoitti sähköpostitse näistä toimista henkilöstölle; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tämän toimenpiteen toteuttamisesta ja vaikuttavuudesta;

Sisäiset kontrollit

26. pitää tilintarkastustuomioistuimen tavoin myönteisenä sisäisen oikeudellisen yksikön palauttamista, johtavan oikeudellisen asiantuntijan palkkaamista tarkoituksena tehostaa tätä toimintaa entisestään, jälkikäteisvalvojan palkkaamista ja uuden sisäisen tarkastuksen yksikön ja jälkitarkastusyksikön perustamista; panee merkille, että sisäisen tarkastuksen yksikön perustaminen on vielä kesken ja odottaa kustannustehokkuusanalyysin toteuttamista;

27. on tyytyväinen pääjohtajan 30. syyskuuta 2019 tekemään päätökseen erityistä luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistamisesta ja hallinnoinnista virastossa; kehottaa virastoa dokumentoimaan riskiä lieventävät kontrollit tapauksissa, joissa luetteloon on tarpeen tehdä poikkeuksia;

28. panee merkille, että toimipaikkojen sijainnista eri paikkakunnilla johtuvien haasteiden vuoksi virasto on toteuttanut toimia noudattaakseen sovellettavia sääntöjä toimistotilojen vuokrausta koskevia sopimuksia allekirjoittaessaan; panee merkille, että viraston odotetaan laativan toimintaperiaatteet tilojen ja niihin liittyvien palvelujen hallinnoimiseksi vuoden 2021 ensimmäiseen neljännekseen mennessä; kehottaa virastoa pyrkimään edelleen huolehtimaan siitä, että operatiiviset tarpeet ja tarve noudattaa sovellettavia sääntöjä ovat tasapainossa;

Muita huomautuksia

29. panee merkille, että viraston hallintoneuvosto hyväksyi uuden organisaatiokaavion 26. marraskuuta 2019; panee merkille viraston hallintorakenteiden vahvistamisen, mukaan lukien toimeenpanevan komitean vastuualueet; korostaa, että on tärkeää vahvistaa edelleen hankintatoimintaa, kun otetaan huomioon tilintarkastustuomioistuimen meneillään olevat sääntöjenvastaisia menettelyjä ja niihin liittyviä maksuja koskevat havainnot; panee merkille viraston vastauksen tilintarkastustuomioistuimen havaintoon ja toimenpiteet, joita virasto on toteuttanut estääkseen näiden puutteiden toistumisen;

30. korostaa, että tiedotusvälineiden mukaan virasto on kerännyt laittomasti maahanmuuttajien henkilötietoja ilmoittamatta siitä tietojenkeruun kohteena oleville henkilöille ([3]); panee merkille Euroopan tietosuojavaltuutetun virastolle lähettämän sosiaalisen median seurantaa koskevan kirjeen, jossa tietosuojavaltuutettu totesi, että viraston toiminta on tässä suhteessa yleisen tietosuoja-asetuksen vastaista ([4]); suhtautuu myönteisesti viraston päätökseen lopettaa sosiaalisen median seurantatoimensa toistaiseksi tietosuojavaltuutetun kirjeen vuoksi;

31. korostaa, että on tärkeää lisätä viraston sisäisten toimintojen ja hallinnoinnin digitalisaatiota; korostaa, että viraston on jatkossakin toimittava tässä suhteessa ennakoivasti, jottei virastojen välille pääse missään tapauksessa syntymään digitaalista kuilua; korostaa kuitenkin tarvetta toteuttaa kaikki tarvittavat turvatoimet, jotta vältetään käsiteltyjen tietojen verkkoturvallisuuteen kohdistuvat riskit;

32. kannustaa virastoa tuomaan edelleen esille työtään ja toimintaansa viraston yleisen näkyvyyden lisäämiseksi;

33. kehottaa virastoa lisäämään jatkossakin yhteistyötä ja hyvien käytäntöjen vaihtoa unionin muiden virastojen kanssa tehokkuuden parantamiseksi (henkilöresurssit, kiinteistöjen hallinnointi, tietotekniikkapalvelut ja turvallisuus);

34. viittaa vastuuvapauden myöntämistä koskevaan päätökseen liittyvien muiden, luonteeltaan yleisten huomautusten osalta erillisvirastojen toiminnan tuloksellisuudesta, varainhoidosta ja sen valvonnasta 29. huhtikuuta 2021 antamaansa päätöslauselmaan ([5]).

([3]) https://euobserver.com/investigations/146856
([4]) https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/19-11-12_reply_easo_ssm_final_reply_en.pdf
([5]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0215.